

Тетяна ЧЕРЕВИК,
*магістр Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна
tetianacherevik104@gmail.com*

Tetiana CHEREVIUK,
*master, Volodymyr Hnatiuk Ternopil
National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine
tetianacherevik104@gmail.com*

Ірина ТЮТЮННИК,
*кандидат мистецтвознавства,
доцент Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна
tyutyunnuk@gmail.com*

Iryna TIUTYUNNYK
*Candidate of Fine Arts, Associate Professor
Volodymyr Hnatiuk Ternopil
National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine
tyutyunnuk@gmail.com*

МІСЦЕ ДРУКОВАНОЇ ГРАФІКИ У ДИТЯЧИХ ПОЗАШКІЛЬНИХ ХУДОЖНИХ ЗАКЛАДАХ

THE PLACE OF PRINTED GRAPHICS IN CHILDREN'S EXTRA- SCHOOL ART INSTITUTIONS

Заняття друкованою графікою переважно пропонується дітям шкільного віку для розширення їх творчих можливостей, вивчається епізодично, як у державних художніх школах, так і в авторських студіях. Найлегшими для виконання є техніки плоского та високого друку – монотипія, картоногравюра та ліногравюра. Тому у роботі з дітьми до них звертаються найчастіше.

Існує низка статей про роботу вітчизняних позашкільних закладів художньої освіти, зокрема дитячих художніх шкіл (В. Левицька, А. Волощук, Н. Москальова та ін.). Місце ж друкованої графіки у навчальному процесі таких організацій окремо не розглядалося.

Метою публікації є виявити найкращі приклади застосування естампних технік у роботі з дітьми у позашкільних дитячих художніх закладах, висвітлити методику роботи над ними.

Так, ознайомлення з технікою ліногравюри є у планах роботи практично кожної дитячої художньої школи, значно рідше – у приватних художніх

студіях. Здебільшого лінорити є одноколірними, контрастними. Інколи для підсилення враження використовують тоноване тло (колір основи) чи підкольоровлюють відбиток вручну.

Подекуди застосовують у навчанні образотворчого мистецтва і різновид монотипії – діатипію, коли фарбове зображення переводять на листок ніби через копіювальний папір. Тут працюють переважно лінією, яку збагачують плямами (продуманими чи випадковими). Так, в Івано-Франківській студії «Еники-беники» учні виконували діатипією відкритки до Дня матері.

Досить простими, доступними для учнів дошкільного і молодшого шкільного віку є плямова фарбова монотипія, відбитки пухирчастою плівкою, прикладанням листків. Такі композиції часто доповнюють лінійною графікою, комбінують з малюнком пензлем.

З елементами високого друку ознайомлює дітей і відомий митець Тетяна Мялковська у художній студії «П'ятерня» [1]. Особливу увагу керівник студії приділяє вибійці – композиціям картопляними штампам на папері і полотні. Вона часто організовує на пленерах та фестивалях майстер класи з виготовлення орнаментованих власноруч торбинок, хусток, суконь та покази їх на своєрідних дефіле. Також тут вчать друкувати з пластику, яким можна замінити лінолеум. Такі відбитки одноколірні та лінійні, тому досить прості, швидкі, дозволяють дітям відразу побачити результат своєї роботи, експериментувати з накладанням форм.

Значно рідше трапляються художні освітні заклади, які звертаються до технік друкованої графіки з певною періодичністю та мають у цій галузі значні досягнення. Однією з них є арт студія «Художник» Юрія Бернацького у Полтаві. Тут чи не найповніше представлений весь діапазон естампної графіки у роботі з учнями 6-14 років. Так, захоплює серія дитячих гравюр на картоні на тему «Казкова анімалістика», виконана у 2017-2019 роках. Це одноелементні зображення фігур тварин на світлому тлі. Густо орнаментоване тло та силует додають таким мотивам чарівності, фантазійності, притаманних народній стилістиці. У серіях картоногравюр прослідковуються усі технічні моменти, якими можна збагатити відбиток – вирізання форми наскрізь для отримання білого тону; використання готових фактур, наприклад, мережива; попереднє затонування потрібного силуету; виконання естампу трьома-чотирма кольорами. Традиційними для вихованців студії «Художник» є і чорно-білі та кольорові лінорити – архітектурні пейзажі, портрети, натюрморти.

Поряд з високим друком, Ю. Бернацький вчить виконувати і найпростіший глибокий друк без відкритого травлення – техніку сухої голки. Також митець показує широкі можливості монотипії, виконуючи авторські чудові довершені композиції (серія робіт «Козак»). Чудовим прикладом двоколірної діатипії є учнівська серія «Стара Полтава». Тут архітектурні мотиви виконано послідовно двома кольорами (зеленкуватим і темно-коричневим), що додає композиції більшої глибини і виразності.

Близько 10 років функціонує вітчизняна художня майстерня «Naiveart» (Вишгород, Київська область) під керівництвом художника-графіка Ксенії

Ковальової [3]. Тут, велику кількість занять також присвячено друкованій графіці – картоногравюрі, сухій голці, лінориту, роботі штампами, що відображають особисті вподобання художниці, імпування стилістиці народного і наївного мистецтва. Авторські роботи Ковальової мають виражений національний колорит, з притаманним йому тяжінням до орнаменталізації та відповідним підбором мотивів. Так, на персональній виставці «Життя складається з дрібниць» (2020 р.) мисткиня представила офорти та лінорити з мотивами української народної вибілки, доповненої розробкою образу гусака, декорування друком одягу, сумок тощо.

Вражають красою ритміки і ліногравюри виконані дітьми 8-14-ти років у студії Юлії Яходзюк «Золотий птах» (Білорусь). Вони переважно є чорно-білими (одноколірними, виконані з однієї форми), інколи із затонованими фарбою тлом чи певними елементами. Вдалою практикою тут є виконання копій живописних робіт відомих білоруських художників (Майя Вольфовича Данцига, Світлани Каткової та ін.), коли кольорові плями живописного полотна діти переводять у естетику чорно-білих площин та ліній. Цікавою є також методика роботи над естампом, коли він не виконується за одне заняття, а опрацьовується декілька днів, або й місяців. Такий ескіз і робота в матеріалі робиться «непомітно», малими кроками, коли діти спочатку просто малюють фарбові малюнки, на будь-які теми і різних форматів. Досвід педагога підказує, як саме продовжити цю роботу. Паралельно з малюванням учні потроху вирізають форму, інколи це триває 10 хвилин за заняття, подекуди значно більше. Як каже викладач, за навчальний рік, якщо діти ходять стабільно 2 рази на тиждень, вдається зробити близько 4-х виставкових пропрацьованих робіт [2]. Дитячі ліногравюри надихнули художницю на створення власних естампів. Так Юлія Яходзік у співавторстві з донькою створила серію ліногравюр «Не згасай» (2020-2022). На цих роботах легко проступають мотиви звірів та птахів, намальованих дівчинкою, доповнені вишуканою сіткою професійних продовгастих білих штрихів, поставлених вільно, динамічно. Про роль ліногравюри у студії «Золотий птах» свідчить кількість виставок, конкурсів (участь вихованців у V Міжнародній бієнале малих графічних форм «Між чорним і білим...», Міжнародному конкурсі «На своїй землі» та ін.). Так, за останні 10 років тут виконано близько 50 ліноритів. Художниця хоче, щоб ця колекція стала частиною культурної спадщини.

Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку Юлія Яходзік пропонує техніку високого друку – картоногравюру, з використанням різних матеріалів. Ця техніка не потребує розбору композиції в тональних плямах, легка і швидка у виконанні.

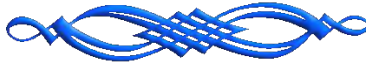
Дуже популярною технікою ліногравюри є у польських художніх студіях. Так, у художній майстерні «Колесо» (м. Вроцлав) періодично відбуваються заняття високим друком. Цікавим видом роботи є виконання друкарської форми у вигляді розгортки будиночка та наступне склеювання маленького макету з отриманого відбитку. Такі ж заняття проводяться у гуртках при міських будинках культури. Вартим уваги є спосіб захистити дітей від

випадкових порізів різцем, обмотавши пальці неробочої руки скотчем (будинок культури у м. Люблінець).

Висновки. Розглянуті найбільш характерні приклади застосування естампу у роботі з дітьми дозволяють стверджувати про доступність для них цих технік та можливість одержувати композиції високої мистецької вартості. Важливою умовою зазначеного процесу виступає особистість педагога, його професіоналізм у роботі з друкованою графікою, вміння підібрати безпечні матеріали та продумати ефектну стилістику творів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Громадська організація «П'ятерня». URL: <https://555art.org.ua/gallery/tabory-plenery/>
2. Julia Yahoudzik. Art Studio "Zalaty Ptah". URL: <https://www.facebook.com/julia.yahoudzik/>
3. Naiveart художня майстерня у Вишгороді. URL: https://www.facebook.com/yellow.window.art/photos_albums

Сун ЯЖУ

*аспірантка кафедри музикознавства
та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка*

Sun YAZHU

*PHD student of of the Department of Musicology
and Methods of Music Art,
Volodymyr Hnatiuk Ternopil
National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine
ProtsivLilija@mpu.edu.ua*

**ПІДГОТОВКА ВИКОНАВЦІВ НА НАРОДНИХ МУЗИЧНИХ
ІНСТРУМЕНТАХ У СТАРОДАВНЬОМУ КИТАЇ**

**TRAINING OF PERFORMERS ON FOLK INSTRUMENTS IN ANCIENT
CHINA**

Більшість теоретиків педагогіки музичної освіти Китаю не вітають глобалізацію як тенденцію розвитку китайського суспільства, оскільки вона руйнує канонічні уявлення у країні. На думку багатьох китайських вчених (Цзін Цзін, Дін Яфей, Тао Фуюань, Лю Шусянь), глобалізація несе негативні наслідки, які призводять до руйнування особистості та віддаляють китайське населення від основ самобутності. Звернення до нових тенденцій у системі музичної освіти сприймається як необхідність.